

## **РЕАЛЬНІСТЬ І ПЕРСПЕКТИВИ КОМУНІКАТИВНОЇ ФУНКЦІЇ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ В ХХІ СТОРІЧЧІ**

Рушійною силою глобального розвитку у сучасному світі є все наростаючий потік інформації, обмін якою істотно полегшується засобами усесвітньої інформаційної павутини. Разом з тим, значення книги, як фундаментального засобу зберігання знання і розповсюдження його через бібліотеки в традиційному або електронному форматі, не втрачає своїх суспільно необхідних комунікативних функцій, виражених у відомих п'яти законах С.Р.Ранганатана.

Як і раніше головна функція і основне призначення книги полягають в її практичній корисності, що в першому законі Ранганатана сформульоване в твердженні, що книги створюються для того, щоб ними користувалися. Протягом довгого історичного часу книга була привілеєм вибраних, проти чого направлений другий закон Ранганатана – книга повинна бути доступна всім. У контексті цього закону Ранганатан формулює свій третій закон – кожному читачеві – таку книгу, яка задовольняє його інтересам, рівню духовного та інтелектуального розвитку і, відповідно, кожній книзі свого читача. Реалізація цих тверджень можлива за наявності бібліотек, які згідно четвертому закону Ранганатана призначені для того, щоб, задовольняючи запити читача, сприяти економії часу, потрібного для отримання необхідної інформації. У своєму п'ятому законі Ранганатан назвав бібліотеку «організмом, що росте» (a growing organism) [1;47], оскільки для того, щоб адекватно виконувати свої функції, бібліотека повинна постійно розвиватися, поповнюючи свої фонди і відображаючи тим самим соціокультурні реалії історичного розвитку суспільства.

Для сучасного суспільства, основою якого є знання, книга стала доступним і широко використовуваним джерелом її отримання. У суспільній свідомості обмін і комунікація інформації сприймається як життєво необхідний чинник, який сприяє ширшому розумінню і пізнанню світу. Інтерфейс і його коди, завдяки яким інформація стає видимою і доступною, стають надзвичайно сильними дієвими соціальними силами. У цьому сенсі особливого значення набувають наукові бібліотеки, хоча загальнодоступні, шкільні і приватні бібліотеки, в міру своїх

можливостей зберігають знання і пошану до досягнень людської думки.

Наукові, і зокрема університетські бібліотеки, покликані виконувати двояку функцію. Їхнє призначення полягає не лише у накопиченні бібліотечних фондів, велика частина яких відправляється на полицю і пасивно чекає допитливих студентів. В сучасному глобалізованому світі головна суспільно значуща діяльність наукових бібліотек повинна бути проактивною, спрямованою на розвиток розумових здібностей читачів і практичних умінь їх застосування. Це означає не лише допомогу у виборі літератури і створення системи світогляду. У відповідь на історичні вимоги мінливої реальності роль бібліотеки значно поширюється. Завдяки своїм можливостям бібліотеки стають важливим чинником у комунікативному просторі суспільства. Зберігаючи та розповсюджуючи знання, вони повинні постійно брати участь в інтерактивній діяльності, щоб сприяти створенню здібності студентів аналізувати їхній власний імідж, професійні прагнення і надії та уселяти сумнів [2;160], щодо того, чи їхні уявлення про себе корелюють з домінуючими тенденціями в суспільстві, до якого вони належать. Вичленення найбільш ефективного і затребуваного поєднання практичних і теоретичних альтернатив неминує орієнтує людину, як у виборі сфери діяльності, так і цілей, способів і часу її реалізації.

У бібліотеках зібрана безліч книг, призначених для читання, що за визначенням припускає не тільки розширення кругозору, але і, перш за все, виникнення відчуття сучасності, причетності і розуміння того, що є важливим в особистому і соціальному контексті. Сьогодні соціальна функція наукової бібліотеки полягає не обов'язково в навчанні або дослідженнях. На тлі швидко змінного світу модифікується і когнітивна і соціальна роль наукової бібліотеки. Разом з традиційною функцією комунікації знання і формування світогляду на перший план виходить нова роль, викликана вимогами глобалізаційних процесів. Це нове призначення бібліотеки полягає в тому, щоб показати неостаточність і варіативність знання не тільки про світ в цілому, але і про власний імідж людини і суспільства, в якому вона живе та діє.

Перспектива розвитку сучасного напряму комунікативній функції наукової бібліотеки безпосередньо пов'язана з процесами

гармонізації суспільства. Цей зв'язок виявляється не шляхом прямої соціалізації. Він реалізується у ході створення нового ставлення до реальності. Фундаментальним принципом сучасного світосприйняття є усвідомлення значущості її незавершеності і плюралістичності. Наукові бібліотеки мають великий потенціал для взаємодії із студентами з метою роз'яснення необхідності гармонізації індивідуальних і суспільних цінностей, очікувань і цілей. В умовах сучасності інтерактивність в роботі бібліотек і студентів має життєво важливе особове і соціальне значення. Проактивна спільна діяльність зніме гостроту диференціації між особистістю і суспільством завдяки визначенню кореляції пріоритетів в дихотомії «саморозвиток/суспільний розвиток».

### ***Список використаних джерел:***

1. Ranganathan Shiyali Ramamrita. *Five Laws of Library Science* (1931). N-Y: Free Press, 1996. -449 p.
2. Melon Constance. *Library Anxiety: A Grounded Theory and Its Development* // *College & Research Libraries* №47 (2), 1996. P.160-165.